EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 8.7.2025
COM(2025) 382 final

KOMISJONI ARUANNE

vahehindamise kohta, mis käsitleb Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi koondatud töötajate toetuseks (EGF) 2021–2027

2021-2027

{SWD(2025) 180 final}

Taust

Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF) loodi ajavahemikul 2007–2013, et näidata üles solidaarsust töötajatega, kes on koondatud maailma kaubanduses globaliseerumise tõttu toimunud oluliste struktuurimuutuste tagajärjel, ning neid töötajaid toetada. Algse määruse[1] kohaldamisala laiendati 2009. aastal,[2] et hõlmata ülemaailmsest finants- ja majanduskriisist tingitud koondamisi. Ajavahemikuks 2014–2020 laiendati kohaldamisala veelgi,[3] et see hõlmaks uuest ülemaailmsest finants- ja majanduskriisist tingitud koondamisi. Ajavahemikul 2014–2020 kaasrahastati EGFist kuni 60 % ulatuses[4] meetmeid, mida liikmesriigid rakendasid, et aidata koondatud töötajatel kiiresti tööturule naasta. Komisjon esitas COVID-19 pandeemia mõjuga toimetulekuks majanduse taastekava,[5] mis hõlmas erakorralise vahendina EGFi, et aidata inimesi, kes on kaotanud töö ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu. Eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA)[6] raames võeti kuni 2022. aasta lõpuni kasutusele suur hulk raha, et võidelda COVID-19 pandeemia negatiivsete majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega.

Ajavahemikuks 2021–2027[7] sai fondi uueks nimeks Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond koondatud töötajate toetuseks (EGF). Tehti **suuri muudatusi**,[8] näiteks laiendati rahastamiskõlblike taotluste ringi, et toetada koondatud töötajaid olenemata restruktureerimise põhjusest, alandati künnist 500st koondatud töötajast 200 koondatud töötajani, lihtsustati ja kiirendati menetlusi ning viidi kaasrahastamise määr vastavusse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) kaasrahastamise määraga[9]. Komisjon tegi 1. aprillil 2025 ettepaneku[10] EGFi määrust muuta, et hõlmata ka töötajad, keda ohustab peatne koondamine restruktureeritavates ettevõtetes. Seda muudatusettepanekut tutvustatakse lühidalt käesoleva dokumendi lõpus.

Vahehindamise ulatus

Komisjon korraldas kooskõlas EGFi määruse artikliga 22 vahehindamise, et hinnata, kuidas ja mil määral saavutab EGF ajavahemikul 2021–2027 oma eesmärgid. Hinnati EGFi tulemuslikkust, tõhusust, sidusust, asjakohasust ja ELi lisaväärtust. Käsitleti ka EGFi rakendamiseks ja kavandamiseks saadud piiratud kogemusi.

Hindamisel keskenduti ajavahemikuks 2021–2027 tehtud muudatustele, et hinnata, mil määral need muudatused andsid kavandatud tulemusi. Kuna fondi vahendeid kasutati suhteliselt vähe ja kättesaadavad tõendid olid piiratud,[11] uuriti hindamisel ka seda, miks EGFi hoolimata 2021.–2027. aasta EGFi määrusega kehtestatud lihtsustatud taotlemiseeskirjadest ikkagi nii vähe kasutati. Eesmärk oli jõuda selgusele, kas EGF toetab ka kehtivate eeskirjade alusel endiselt

[1] Määrus (EÜ) nr 1927/2006, ELT L 406, 30.12.2006, lk 1.
[2] Määrus (EÜ) nr 546/2009, ELT L 167, 29.6.2009, lk 26.
[3] Määrus (EL) nr 1309/2013, ELT L 347, 20.12.2013, lk 855–864 (edaspidi „EGFi määrus).
[4] Aastatel 2007–2009 ja 2012–2013 oli EGFi kaasrahastamise määr 50 % ning aastatel 2009–2011 ja 2014–2020 suurendati seda 60 %ni (vt käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi 6. lisa).
[5] Vt teatis „ELi eelarve, mis toetab Euroopa majanduse taastekava“, 27.5.2020.
[6] Nõukogu 19. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/672, ELT L 159, 20.5.2020, lk 1–7.
[7] Määrus (EL) 2021/691, ELT L 153, 3.5.2021, lk 48–70.
[8] Muudatused tehti suuresti lähtudes mõjuhinnangust, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu 2021.–2027. aasta EGFi määrus, 2014.–2020. aasta EGFi järelhindamisest ning varasematest EGFi hindamistest ja aruannetest, nagu 2007.–2013. aasta EGFi järelhindamine, Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 7/2013 EGFi kohta, Euroopa Parlamendi Euroopa rakendamishinnang 2007.–2014. aasta EGFi kohta.
[9] EGFi kaasrahastamise määr on viidud vastavusse ESF+ kõrgeima kaasrahastamise määraga asjaomases liikmesriigis, säilitades samal ajal 60 % miinimummäära.
[10] COM(2025) 140
[11] 2024. aasta teises pooles olid kättesaadavad ainult esimese seitsme EGFi juhtumi tulemused.

tõhusalt ülemaailmsetest majanduslikest muutustest mõjutatud töötajaid, mis on kooskõlas ELi üldiste sotsiaalpoliitika eesmärkidega.

Hoolimata komisjoni jõupingutustest hinnata ja konsulteerida võimalikult ulatuslikult, tuleb hindamise tulemustesse suhtuda ettevaatlikult, kuna kättesaadavad andmed olid piiratud. EGFi vahehindamise varajase ajastuse tõttu oli käesoleva perioodi kohta kättesaadav üksnes piiratud hulk teavet, tõendeid ja kogemusi. Tänu majanduse paranemisele oli EGFi taotlusi vähem, mis tingis sel hetkel kättesaadavate andmete piiratuse. Muud hindamisel esinenud probleemid olid tulemusnäitajate puudumine, esimese programmitöö perioodi andmetega võrdlemiseks sobivate andmete piiratus ja hindamiseks kättesaadavate vahendite piiratus.

Hindamisel tugineti sidusrühmadega peetud konsultatsioonide, sihtotstarbeliste vestluste ja EGFi rakendamisse kaasatud riiklike ja ELi sidusrühmadega peetud konsultatsioonide tulemustele.

Hindamine hõlmas 18 EGFi juhtumit (st heakskiidetud taotlust), millega seotud taotlused esitati alates EGFi määruse jõustumisest 3. mail 2021 kuni 31. detsembrini 2024. Neist 11 taotlust käsitletakse ilma, et analüüsitaks tulemusi, mis saavad kättesaadavaks alles 2025.–2027. aastal, kuna juhtumid on veel pooleli. Juhtumid, mis on seotud seitsme liikmesriigiga (Belgia, Taani, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Itaalia ja Hispaania), hõlmavad 13 majandussektorit, eelkõige autotööstust, ladustamist ning transpordi, hulgimüügi, lennutranspordi ja metallitootmise tugitegevust.

Taotluste väikest arvu 2021.–2024. aastal saab selgitada mitme põhjusega. Üks eelmistes hindamistes rõhutatud põhjuseid on, et EGFi taotluste arv on alati olnud tsükliline ning seotud tööhõive üldise suundumuse ja liikmesriikide majandusolukorraga. COVID-19 pandeemia tõi 2021. aastal kogu Euroopas kaasa ettevõtete sulgemise ja töökohakaotuste järsu suurenemise. Euroopa riikide majanduses suudeti kriisiga siiski hästi toime tulla, osaliselt tänu ELi ja liikmesriikide tasandil kehtestatud lühendatud tööaja kavadele. Sellest tulenevalt toimus vähem ulatuslikke restruktureerimisi ja liikmesriigid olid paremini valmis suurte restruktureerimistega toime tulema.

Eurofoundi Euroopa restruktureerimise jälgimise keskuse andmebaasist[12] on alates 2024. aastast siiski näha, et 200 või enama töökoha kaotamisega seotud restruktureerimiste arv suurenes 2023.–2024. aastal järsult 50 %, olles ajavahemiku 2021–2024 kõrgeim[13]. Samuti ületas kaotatud töökohtade koguarv 2024. aastal – esimest korda pärast 2020. aastat – suurte restruktureerimiste käigus loodud töökohtade arvu, eriti enim mõjutatud sektorites, nagu tootmine, transport/ladustamine ja jaekaubandus[14]. See näitab majanduslangust, mis võib tulevikus teatava viivitusega (olenevalt restruktureerimiste kestusest ja suurusest) kaasa tuua rohkem EGFi toetuse taotlusi.

Vahehindamise aruanne on esitatud komisjoni talituste töödokumendina. Töödokumendi koostas komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat, tuginedes

[12] Euroopa restruktureerimise jälgimise keskuse andmebaas on kõige põhjalikum andmeallikas, kus registreeritakse kõik asjaomasel aastal toimunud koondamiste teated. Restruktureerimisteated registreeritakse Euroopa restruktureerimise jälgimise keskuse andmebaasis iga liikmesriigi peamiste meediaallikate analüüsi põhjal. Euroopa restruktureerimise jälgimise keskus | Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus

[13] ELis registreeriti 2024. aastal 309 restruktureerimist, mille käigus kaotati 200 või rohkem töökohta (2023. aastal 205).

[14] Euroopa restruktureerimise jälgimise keskus | Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus. Näiteks registreeris Euroopa restruktureerimise jälgimise keskus 2024. aastal oma andmebaasis, et EL 27 autotootmissektoris kaotati 39 706 töökohta, kuid loodi vaid 5 727 töökohta (hõlmatud NACE sektorid: C27.1, 29.1, 29.2, 29.3, 30.3, 30.9, 74.9).

dokumentide analüüsile ja kohapealsetele uuringutele, sidusrühmade tagasisidele, EGFi toetuse taotluste analüüsile ja liikmesriikide esitatud lõpparuannetele. Muud allikad hõlmasid varasemaid EGFi käsitlevaid aruandeid ja hindamisi ning kõigi liikmesriikide asjaomaste EGFi sidusrühmadega peetud konsultatsioonide tulemusi. Lisaks koguti ja analüüsiti tõendeid aruande jaoks mitme EGFi haldava komisjoni töötaja kogemustest ja komisjonisisesest EGFi andmebaasist, mis sisaldab andmeid kõigi EGFi juhtumite kohta 2007.–2024. aastal. Hindamise tulemusi võetakse arvesse EGFi rakendamisel.

Nendele tulemustele juhitakse ELi institutsioonide ja asutuste ning sotsiaalpartnerite tähelepanu[15].

Peamised järeldused hindamiskriteeriumide kaupa

EGFi abi antakse alati tagasiulatuvalt, pärast koondamisi. Abi antakse lisaks liikmesriikide meetmetele riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil üksnes juhul, kui ootamatu kollektiivne koondamine paneb avalikud tööturuasutused erakordse surve alla ja kui liikmesriik otsustab taotleda EGFist rahastamist.

EGF pakub toetusesaajatele **sihipärast, kohandatud ja individuaalset toetust**,[16] mis seab nad tööturule naasmiseks soodsamasse olukorda kui inimesed, kes EGFi toetust ei saanud[17]. EGFi meetmed vastavad toetusesaajate individuaalsetele vajadustele ja soovidele. EGF **kõrvaldab meetmetes osalemise takistused** ja tagab, et **kõiki toetusesaajaid koheldakse võrdselt**,[18] keskendudes samal ajal haavatavatele rühmadele, nagu ebasoodsas olukorras olevad toetusesaajad, sealhulgas noored ja eakad töötud ning vaesuse ohus olevad inimesed. EGF võimaldab täiendada oma teadmisi ja oskusi või saada kasu muudest sobivatest meetmetest (nt liikuvustoetus, lapsehoiutoetus või eakate hooldus).

EGF võimaldab liikmesriikidel katsetada uuenduslikke aktiivseid tööturumeetmeid, mis ei pruugi olla koondatud töötajatele tavaliselt kättesaadavad. Kui uuenduslikud **meetmed** on osutunud **edukaks**, on **liikmesriigid** (nt Belgia, Saksamaa ja Hispaania[19]) seejärel **lisanud need oma tavapäraste abimeetmete hulka**.

EGFi tulemuslikkus

Tulemuslikkuse kriteeriumi alusel hinnatakse, kui tulemuslik oli EGF oma eesmärgi saavutamisel nii vahendi kui ka juhtumi tasandil. EGFi eesmärk on i) näidata üles solidaarsust koondatud töötajatega ning ii) tagada iga EGFi juhtumi puhul, et võimalikult suur arv

---

[15] Kooskõlas EGFi määruse artikli 22 lõikega 2.

[16] Vastavalt seitsmele EGFi toetusesaajate küsitlusele nõustus 62 % vastanutest (kokku 645 vastusest), et EGF on kohandatud nende vajaduste järgi.

[17] „Study supporting the ex post evaluation of the European Globalisation Adjustment Fund (2014-2020)“ (Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi 2014.–2020. aasta tegevuse järelhindamist toetav uuring), lk 13, https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/ceb95383-a24f-11eb-b85c-01aa75ed71a1.

[18] Hispaanias pööratakse kõigis projekti tegevuste (teavitusmeetmed, teadlikkuse suurendamine jne) rakendamisega seotud kohtades erilist tähelepanu ka juurdepääsetavusele, et saavutada puuetega inimeste võrdne osalemine. Belgias on kasutusel meetmed, millega pakutakse rahalisi stiimuleid igale sotsiaalmajanduse sektori tööandjale, kes võtab tööle 50aastase või vanema töötaja. Teine näide Belgiast on see, et seal edastatakse vaesuse ohus olevatele inimestele kollektiivset teavet töötuks jäämise maksumõjude, aga ka ülemäärase võlgnevuse vältimise kohta. Nii Belgia kui ka Hispaania püüavad murda soostereotüüpe, pakkudes rahalisi stiimuleid naistele, kes osalevad koolitusprogrammides või töötavad töökohtadel, kus tavaliselt osalevad või töötavad mehed.

[19] Belgias, Taanis, Saksamaal, Kreekas, Itaalias ja Hispaanias. Belgias Flandrias korraldatakse näiteks töömesse, et aidata koondatud töötajatel leida uut tööd, samal ajal kui Valloonias pakuti toetusesaajatele stiimuleid digikoolitustel osalemiseks. Saksamaal saavad digikoolituse läbinud toetusesaajad tahvelarvuti. Hispaanias on EGFi juhtumeid kasutatud võrdlusalusena muude tööotsijate töölesuunamise projektide ja kohalike tööhõivealgatuste kavandamisel.

toetusesaajaid leiab võimalikult kiiresti püsiva töökoha. Selle hindamise tulemused on järgmised.

Laiendatud kohaldamisala, muudetud sekkumiskriteeriumid, lihtsustatud taotlemismenetlused (kaotades vajaduse tõendada seost koondamiste põhjusega) ning **lühemad menetlustähtajad** nii komisjonile kui ka liikmesriikidele **on muutnud EGFi õiglasemaks, kaasavamaks ja hõlpsamini kättesaadavaks**. Lisaks peeti **EGFi kaasrahastamise määra** ESF+ omaga vastavusse viimist (säilitades samal ajal 60 % miinimummäära) EGFist rahalist toetust taotlema julgustavaks teguriks.

EGFist toetatakse kõiki abikõlblikke toetusesaajaid paindlikumalt ja intensiivsemalt kui riiklike meetmete ja muude ELi vahenditega. EGFi eri liiki meetmete **paindlikkust** hinnatakse kõrgelt. Mõni liikmesriik sooviks kasutada rohkem kui 35 % toetusteks,[20] nagu tööotsingutoetus, koolitustoetus, elamiskulude toetus ja liikuvustoetus.

EGFi meetmed toetavad riiklikke meetmeid, sest neid **pakutakse** alati riiklikele meetmetele **lisaks**. Eelmiste hindamiste järeldused ja toetusesaajate tagasiside kinnitavad, et vastasel juhul ei oleks pakutav abi olnud kättesaadav. See viitab selgelt asjaolule, et EGFi meetmed täiendavad liikmesriigi tasandil kättesaadavaid meetmeid ja tuginevad neile.

EGFi juhtumite tulemuslikkusele avaldas positiivset mõju sotsiaalpartnerite ja töötajaid koondavate **ettevõtjate kaasamine**, mis aitas meetmeid paremini kavandada ja rakendada. Nende kaasamine Prantsusmaal ja Hispaanias pani toetusesaajaid mõnikord ka kiiresti uusi töökohti leidma.

Toetusesaajate küsitlustest saadud tagasiside näitab, et **üldine teadlikkus** EGFist **on** võrreldes eelmiste perioodidega **paranenud**, kuigi arenguruumi veel on. Mitmel juhul leiti, et EGFi kasutamise edendamine komisjoni poolt on toetusesaajatele kasulik. Mõnes liikmesriigis (eelkõige Belgias, Küprosel, Saksamaal, Eestis, Hispaanias, Itaalias, Soomes, Horvaatias, Ungaris, Iirimaal, Leedus, Lätis, Portugalis ja Rootsis) on teadlikkus EGFist suurem, sest töötajate organisatsioonid, rakendusasutused, poliitikakujundajad ja sotsiaalpartnerid osalesid mõne meetme rakendamises. Teistes liikmesriikides (eelkõige Prantsusmaal, Tšehhis, Maltal, Poolas, Sloveenias, Rumeenias ja Rootsis) ei olnud kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas toetusesaajad, EGFist ja selle võimalikust kasust teadlikud, mis võib vähendada selle tulemuslikkust. Töötajate ja neid esindavate organisatsioonide teabevahetust ja teadlikkust EGFist on võimalik ELi ja liikmesriikide tasandil parandada. Ligikaudu 80 % toetusesaajate küsitlusele vastanutest teadis, et nende saadud rahalisi vahendeid kaasrahastas EGF/EL, samal ajal kui 20 % neist ei teadnud seda.

EGFi tulemuslikkuse takistused kinnitavad taas varasemate hindamiste järeldusi, hõlmates järgmist (loetelu ei ole tähtsuse järjekorras): a) pikk ja keeruline otsustusprotsess ELi tasandil (keskmiselt 5,5 kuud, mis näitab olukorra paranemist võrreldes 7,2 kuuga 2014.–2020. aastal); b) rakendamise hilinenud algus; c) liikmesriikide riiklikud haldusmenetlused; d) juhtumite haldamisega seotud probleemid riigi/piirkondlikul tasandil ja liikmesriikide vähesed kogemused EGFi kasutamisel; e) toetusesaajate vanusega seotud probleemid (nt eakad, kes vajavad eriti intensiivset koolitust); f) raskused koondatud töötajateni jõudmisel ja nende aktiveerimisel (mõnikord seepärast, et andmekaitsepiirangute tõttu on raske saada nende kontaktandmeid); g) töötajate vähene valmisolek tööjõu liikuvuseks ja muutusteks; h) EGFi meetmete kavandamise ja rakendamisega seotud probleemid ja viivitused; i) mõnes

[20] Nagu ka ajavahemikul 2014–2020, on toetuste kaasrahastamise ülemmäär endiselt 35 % kogu individuaalsete meetmete paketist, et pakkuda proportsionaalset abi, ning kooskõlas 2007.–2013. aasta EGFi auditi järeldustega (kontrollikoda (2013), lk 28). Selliseid toetusi võib kaasrahastada üksnes juhul, kui need sõltuvad aktiivsest osalemisest EGFi meetmetes.

liikmesriigis vähene teadlikkus EGFist; j) institutsioonilised raskused rahaliste lisavahendite, sealhulgas muude rahastamisvahendite, nagu ESF+, õiglase ülemineku fond (JTF) ning taaste- ja vastupidavusrahastu haldamisel.

Lisaks tööturule naasmise hõlbustamisele avaldas EGF **pikaajalist mõju toetusesaajate üldisele tööalasele konkurentsivõimele**, näiteks võimaldas neil saada uusi oskusi ja kvalifikatsioone. See mõju hõlmab toetusesaajate digioskuste ja keskkonnaalaste või roheoskuste arendamist, enesehinnangu paranemist, end tööks paremini kvalifitseerituna tundmist, töökoha valimisel sooliste eelarvamuste murdmiseks julguse saamist ja oma sotsiaalvõrgustike laiendamist tänu EGFi meetmetes osalemisele. Neid tulemusi, mida on keeruline kvantitatiivselt väljendada, on lihtne näha iga EGFi juhtumi toetusesaajate küsitluses, mis pakub tulemuslikkuse hindamiseks kvalitatiivsemat lähenemisviisi. Pärast konkreetsete ühiste näitajate ja iga EGFi juhtumi toetusesaajate küsitluse ettenägemist 2021.–2027. aasta EGFi määruses, leiti, et **andmete kogumise ja aruandluse** kord on **parem**. Ent kuna taotluste esitamise etapis juhtumipõhiste eesmärkide seadmine ei ole praegu nõutav, ei saa iga juhtumi tulemuslikkust hinnata. Euroopa Parlamendi ja nõukogu lõplik kokkulepe EGFi määruse kohta ajavahemikuks 2021–2027 ei sisaldanud siiski komisjoni ettepanekut seada juhtumipõhised eesmärgid ja lisada aruandlus töökohaliikide kaupa. Üldiselt **on EGFi tulemuslikkuse jälgimine 2021.–2024. aastal paranenud**.

Kokkuvõttes on EGF ***tulemuslik*** ja **täitis oma eesmärgi** olla solidaarne koondatud töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjatega, kes lõpetasid tegevuse restruktureerimise tõttu, toetades neid samal ajal püsiva töökoha leidmisel või oma ettevõtte loomisel. Koondatud töötajate keskmine **tööturule naasmise määr** oli seitsme lõpetatud juhtumi puhul ligikaudu **50 %**, mis on madalam kui eelmisel programmitöö perioodil (46 juhtumi puhul 60 %). Nendesse tulemustesse tuleb suhtuda ettevaatlikult, kuna ajavahemiku 2021–2024 valim oli väike. See määr oleneb nii juhtumi eripärast kui ka välistest teguritest (nt tööturu olukord, konkreetsed tegevusvaldkonnad) ja toetusesaajate isiklikest põhjustest. **Pikemas perspektiivis tööturule naasmise määr** enamikul juhtudel **paraneb**[21].

EGFi tõhusus

Tõhususe kriteeriumi alusel analüüsitakse, mil määral olid EGFi rakendamisega seotud kulud tulemusi arvestades põhjendatud (kulude-tulude analüüs)[22]. Selleks analüüsiti nii tulemuste saavutamiseks kasutatud ressursse kui ka otsustusprotsessi. Selle alusel analüüsitakse ka seda, kas juhtumi või vahendi tasandil esineb puudusi või tarbetut koormamist.

EGFist rahastatavad meetmed ei ole oma olemuselt kavandatavad, sest koondamisi põhjustavad restruktureerimised on ootamatud. Seetõttu ei ole võimalik ette kindlaks määrata, kui palju kollektiivseid koondamisi konkreetsel aastal toimub ja milline oleks toetusesaajate profiil. Ka liikmesriikidel on EGFi toetuse taotlust koostades keeruline täpselt hinnata EGFi meetmetega liituvate inimeste täpset arvu, vajalike meetmete liiki ja rakendamise kestust ning individuaalsete teenuste paketi tarvis kavandatud eelarvest kulutatava osa suurust.

[21] Kõigi seitsme 2021. aasta EGFi juhtumi puhul, mille kohta olid toetusesaajate küsitlused kättesaadavad, näitas toetusesaajatelt saadud tagasiside, et tööturule naasmine oli pärast viimases EGFi meetmes osalemist võrreldes lühikese perspektiiviga pikemas perspektiivis paranenud. Sellele järeldusele jõuti ka varasema EGFi hindamise käigus.

[22] EGFi kulutõhususe puhul võetakse arvesse, mil määral on kantud kulud proportsionaalsed tulemustega (aidatud toetusesaajate arv, tööturule naasnud toetusesaajate arv, hariduses või koolituses osalenud ja kvalifikatsiooni saanud toetusesaajate protsent ning pikaajaline mõju toetusesaajate üldisele tööalasele konkurentsivõimele) ning kas tulemusi oleks olnud võimalik saavutada vähemate ressurssidega (kasutusmäär) ja/või lühema aja jooksul. Aja analüüsimisel on vaadeldud järgmisi aspekte: taotluste esitamise aeg ja menetlemise kestus, tööturule naasmise meetmete rakendamise aeg ja kestus.

Individuaalsete taotluste vastuvõtmise **menetluste lühendamine** nii komisjoni kui ka liikmesriikide puhul **parandas** EGFi **tõhusust**. **ELi tasandi menetluste kogukestus oli ajavahemikul 2021–2024 keskmiselt 5,5 kuud**,[23] mis on vähem kui 2014.–2020. aasta 7,2 kuud. Sellest hoolimata **peavad** 16 liikmesriiki[24] ELi tasandi otsustusprotsessi **ikka veel pikaks ja/või keeruliseks**. Mõnes liikmesriigis[25] peetakse pikka menetlust EGFi toetuse **taotlemise ainsaks takistuseks**. Selline pikk protsess põhjustab viivitusi projektide rakendamisel, kuid järeldused näitavad, et mõnel juhul takistavad riigi/piirkondliku tasandi menetlused tõhusust palju enam.

Sidusrühmadega juhtumi tasandil toimunud konsultatsioonide kohaselt **peetakse meetmete rakendamiseks kättesaadavaid summasid piisavaks.** Enamik komisjoni kirjalikule konsultatsioonile vastanutest arvas, et samu tulemusi ei oleks olnud võimalik saavutada vähemate ressurssidega või lühema aja jooksul.

Kasutusmäära (kulutuste protsent antud abist) kontrollitakse kasutatud ressursside juhtumipõhisel analüüsimisel. See ei kajasta siiski kulutõhusust juhtumi tasandil. Lisaks ei ole sellel juhtumipõhist eesmärki ja seda ei saa pidada tulemusnäitajaks ega juhtumi edukuse näitajaks. Nagu eelmistel programmitöö perioodidel, kaldutakse enamiku EGFi juhtumite puhul ära kasutama ainult väikest osa neile eraldatud vahenditest. Ajavahemikul 2021–2024 on EGFi kaasrahastamise kasutusmäärades toimunud areng. Seitsme 2021.–2024. aasta juhtumi puhul **oli keskmine kasutusmäär 63 % (seitsme EGFi juhtumi puhul),** mis on eelmiste perioodidega võrreldes (2007.–2013. aasta 73 juhtumi puhul keskmiselt 55 % ja 2014.–2020. aasta 46 juhtumi puhul keskmiselt 59 %)[26] **edasiminek**, mis teataval määral näitab eraldatud ressursside paremat kasutamist.

Kui võrrelda ühe juhtumi kohta kulutatud EGFi kogusummat aidatud toetusesaajate arvuga, ilmneb liikmesriigi tasandil üldine suundumus, et rohkem toetusesaajaid aidati juhtudel, mis said rohkem EGFi rahalisi vahendeid. Toetusesaajate suurem arv nõuab rohkem rahalisi vahendeid. See kehtib siiski juhul, kui toetusesaajad vajavad intensiivsemat või keerulisemat ja kulukamat koolitust. Üldiselt ei olnud võimalik ühe abisaaja kulutõhususe kohta arvestatavaid järeldusi teha, sest ühe juhtumi puhul kulutatud ressursside suurus ning aidatud ja selle tulemusena tööturule naasnud toetusesaajate arv erinevad juhtumiti, sektoriti ja liikmesriigiti märkimisväärselt. Kulud sõltuvad suuresti riiklikest ja piirkondlikest iseärasustest ning pakutavate meetmete laadist ja toetusesaajate taustast.

Rahalisi vahendeid oli endiselt võimalik rakendusperioodil tekkinud vajaduste alusel meetmete vahel ümber jaotada, nagu eelmistel programmitöö perioodidel. Üle 20 % ulatuvate ümberjaotuste korral peavad liikmesriigid siiski teavitama komisjoni. Selliseid ümberjaotusi on tehtud 22 %-l juhtudest (neljal juhul 18st),[27] samal ajal kui 2014.–2020. aastal tehti seda ligikaudu 10 %-l juhtudest (viiel juhul 46st).

[23] Taotluse esitamise kuupäevast kuni maksekuupäevani.

[24] Austria, Küpros, Tšehhi, Saksamaa, Soome, Horvaatia, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Leedu, Luksemburg, Malta, Poola, Portugal, Rootsi, Sloveenia (komisjoni poolt 2024. aasta novembris korraldatud kirjaliku küsitluse kohaselt nende liikmesriikide puhul, kes ei taotlenud 2021.–2024. aastal EGFi toetust).

[25] Austria, Küpros, Soome, Horvaatia.

[26] 2014.–2020. aasta EGFi järelhindamine, SWD(2021) 381, 13.12.2021, lk 37.

[27] EGF/2021/002 IT/Air Italy ja EGF/2021/003 IT/Porto Canale puhul on Itaalia taotlenud mitut eelarvevahendite ümberjaotust. Air Italy puhul suurendati kahte meedet, et hüvitada rohkem liikuvuskulusid ning katta rohkem majutus- ja sõidukulusid koolituse ajal. Samuti kohandati tehnilise abi eelarveridasid, et kasutada ettevalmistavate meetmete jaoks kasutamata jäänud summat haldus- ja kontrollitegevuse täiendamiseks. Porto Canale puhul taotleti eelarvevahendite ümberjaotust, et pakkuda rohkem koolitustoetust. EGF/2021/006 ES/Cataluña automotive puhul lisati täiendav meede: töötajatele pakutav osalemisstiimul, et soodustada töötajate osalemist. Selle meetme

EGFi sidusus

EGF on sidus riigi, piirkondliku ja kohaliku poliitikaga ning tagab piisava paindlikkuse, et täiendada liikmesriikide poolt riigi tasandil võetavaid tööturumeetmeid. Mõnel juhul oli EGFi sekkumine osa laiemast poliitikaraamistikust, mille eesmärk oli minimeerida kollektiivsete koondamiste tagajärgi mingis piirkonnas, tagades seeläbi teiste piirkondlike ja kohalike sidusrühmade tegevuse ühtsuse ning võimendades ka EGFi tulemuste kestlikkust[28].

Juhtumi tasandil ei tehtud kindlaks kattumisi muude ELi või riiklike rahastamisvahenditega. Leiti, et EGF ja ESF+ täiendavad üksteist. Eelkõige tagatakse vastastikune täiendavus fondidevahelise koordineerimise kaudu liikmesriigi tasandil. EGFi ja ESF+ saaks siiski kättesaadavust silmas pidades omavahel paremini kooskõlla viia, kuna mõned liikmesriigid eelistavad kasutada EGFi meetmete laadsete meetmete rahastamiseks ESF+, õiglase ülemineku fondi ning taaste- ja vastupidavusrahastut, sest need vahendid on juba kättesaadavad ja võimaldavad suuremat paindlikkust summade kiireks ümberjaotamiseks.

Uus nõue, et liikmesriigid selgitaksid igas EGFi taotluses, kuidas seda koordineeritakse, kasutades soovitusi, mis on esitatud muutusteks ja restruktureerimiseks valmisolekut käsitlevas ELi kvaliteediraamistikus, mis on ettevõtete restruktureerimise ettenägemise ja sellega toimetuleku parimate tavade raamistik, annab rohkem kinnitust EGFi ning riiklike meetmete ja vahendite vastastikuse täiendavuse kohta.

EGFi ELi lisaväärtus

ELi lisaväärtuse analüüs näitab, mil määral on see ELi sekkumine muutustele kaasa aidanud. Selleks analüüsitakse lisakasu võrreldes liikmesriikide abiga ja EGFi tegevuse lõpetamise mõju.

Hoolimata sidusrühmadega peetud konsultatsioonide käigus kogutud tõendite piiratusest näitavad käesoleva hindamise järeldused, et EGF pakub lisaväärtust võrreldes sellega, mida liikmesriigid oleksid võinud saavutada üksi, koondatud töötajate abistamisele suunatud riiklike meetmetega. Kirjalike konsultatsioonide tulemustest ilmneb, et ligikaudu **70 % vastanutest leidis, et EGFil on lisaväärtus**[29]. Umbes **62 %** toetusesaajate küsitluses osalenutest suhtus EGFi võrreldes muude riigi/piirkondlikul tasandi toetusallikatega positiivselt, nimetades ühe EGFi toetuse eelisena seda, et see on **kohandatud toetusesaajate konkreetsete vajaduste järgi**.

EGF on olnud edukas ja loonud 2021.–2024. aastal märkimisväärset ***ELi lisaväärtust***. Nagu on kinnitanud varasemad EGFi hindamised, kehtib see eelkõige EGFi *mahumõju*, kohaldamisala (nt uuenduslikud meetmed[30]), rolli ja protsessimõju[31] kohta, kuigi need on liikmesriigiti erinevad ja olenevad suuresti riiklikest toetusstruktuuridest. Mahumõju seisukohast on lisaväärtus märkimisväärne, mis tähendab, et EGFi abi ei suurenda mitte üksnes pakutavate teenuste arvu ja mitmekesisust, vaid ka nende intensiivsust, püüdes mitte kedagi kõrvale jätta.

rahalised vahendid pärinevad tööturule naasmise stiimulist. EGF/2022/003 ES/Alu Ibérica puhul taotleti ümberjaotust, et pakkuda rohkem abi töö otsimisel ja koolituskursusi.

[28] EGFi 2014.–2020. aasta tegevuse järelhindamine, SWD(2021) 381, 13.12.2021, lk 43.

[29] 2024. aasta oktoobrist detsembrini korraldati kõigi liikmesriikide sidusrühmade kirjalikud küsitlused.

[30] Belgias, Taanis, Saksamaal, Kreekas, Itaalias ja Hispaanias. Saksamaal viidi Valloureci endised töötajad (EGF/2023/003 DE/Vallourec) ühepäevase bussireisi jooksul võimalike värbavate ettevõtjatega kohtuma ja konsulteerima. Saksamaal saavad digikoolituse läbinud toetusesaajad tahvelarvuti. Belgias Flandrias (EGF/2024/002 BE/Limburg machinery and paper) korraldati töömess, samal ajal kui Valloonias pakuti toetusesaajatele stiimuleid digikoolituses osalemiseks.

[31] 2014.–2020. aasta EGFi järelhindamine, SWD(2021) 381, 13.12.2021, lk 46–47.

Kuna EGF suures osas täiendab muid ELi vahendeid (eelkõige ESF+), on sellel ELi lisaväärtus võrreldes nende kohaldamisala ja sihtrühmadega.

Kokkuvõttes võib käesoleva hindamise piiratust arvesse võttes märkida, et EGF pakub kehtiva õigusraamistiku alusel endiselt ELi lisaväärtust, toetades tulemuslikult töötajaid, kes on mõjutatud ülemaailmsetest majandusmuutustest, ja on seega kooskõlas ELi üldiste sotsiaalpoliitika eesmärkidega.

EGFi asjakohasus

Asjakohasuse hindamise kriteeriumid näitavad EGFi asjakohasust. See hõlmab kolme põhiaspekti: i) EGFi *laiendatud kohaldamisala* sobivus ja kasulikkus; ii) *muudetud sekkumiskriteeriumid*, nagu need on sätestatud 2021.–2027. aasta EGFi määruses ning iii) selle vastavus liikmesriikide vajadustele.

Ajavahemikul 2021–2024 näitasid tõendid, et ***laiendatud kohaldamisala*** on **asjakohane** ja kasulik selle eesmärkide saavutamiseks, kuna see kajastab paremini majanduslikku olukorda ja muudab EGFi hõlpsamini kättesaadavaks. Enamik konsulteeritud sidusrühmi nõustus ka sellega, et pärast seda, kui kaotati vajadus tõendada koondamiste põhjust, on taotlusmenetlus muutunud lihtsamaks ja kiiremaks.

Laiendatud kohaldamisala ja **lihtsustatud taotlusmenetlus** teevad EGFi **kättesaadavaks** kõigile töötajatele, kes on koondatud suure restruktureerimise käigus, **püüdes seega mitte kedagi kõrvale jätta**. EGFi kaasrahastamise otsused põhinevad koondamiste eeldataval mõjul (määratakse kindlaks 200 koondatud töötaja künnisega), mitte nende põhjustel. See võimaldab liikmesriikidel olla koondatud töötajate vajaduste rahuldamisel **paindlikum**. Kogutud tõendite põhjal on see muutnud **EGFi kohaldamisala** sobivaks, et vastata pidevalt muutuvatele tööturu vajadustele, mis on seotud automatiseerimise, tehisintellekti, topeltüleminekuga ehk digi- ja rohepöördega jne.

Leiti, et ***muudetud sekkumiskriteeriumid***, millega alandati koondamiste künnist 200-le, on asjakohased ja kasulikud. Mitu liikmesriiki märkis, et koondamiste künnise alandamisest said nüüd kasu väiksemad tööturud. **Enamiku sidusrühmade** arvates **julgustab madalam künnis liikmesriike taotlusi esitama**, samal ajal kui varasemat 2014.–2020. aasta künnist peeti takistuseks. Üldiselt on sihtrühma kuuluvate töötajate koguarv koondatute arvust väiksem, sest kõik koondatud töötajad ei vaja toetust. Mis puutub koondatud töötajate künnisesse, siis viie taotluse (2021.–2024. aastal saadud 18 taotlusest), st 27 % puhul oli koondatud töötajate koguarv alla 500, samal ajal kui ülejäänud taotluste puhul (13 juhul) ületas see 500. Nende töötajate arv, kelle suhtes EGFi meetmete rakendamist taotleti, oli 11 taotluse puhul alla 500, samas kui seitsme taotluse puhul ületas see 500.

Varasemate EGFi hindamiste põhjal muudeti 200 koondatud töötaja künnise arvutamise võrdlusperiood 2021.–2027. aasta EGFi määrusega nelja kuu pikkuseks (äriühingus toimuvate või piirkondlike koondamiste ehk nn piirkondlike juhtumite puhul) ja kuue kuu pikkuseks[32] (valdkondlike koondamiste ehk nn valdkondlike juhtumite[33] puhul). Väljaspool nelja- või kuuekuulist võrdlusperioodi võib abikõlblike toetusesaajatena arvesse võtta rohkem koondatud töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid, kes on tegevuse lõpetanud, tingimusel et koondamine toimub kuus kuud enne võrdlusperioodi algust või ajavahemikul, mis jääb võrdlusperioodi lõpu

[32] 2014.–2020. aastal oli võrdlusperiood 500 koondamise künnise arvutamiseks piirkondlike juhtumite puhul üheksa kuud.

[33] Ajavahemiku 2021–2027 jaoks võeti hiljuti kasutusele termin „valdkondlik juhtum“, et tähistada juhtumit, mis on seotud vähemalt 200 koondatud töötajaga (või tegevuse lõpetanud füüsilisest isikust ettevõtjaga) neljakuulise võrdlusperioodi jooksul ettevõtetes, eelkõige VKEdes, mis kuuluvad samasse NACE Revision 2 osa tasemel määratletud majandussektorisse või eri majandussektoritesse samas NUTS 2. tasandil määratletud piirkonnas.

ja komisjoni poolt hindamise lõpetamisele eelneva kuupäeva vahele. Üldiselt peeti seda muudatust koondatud töötajate vajadusi silmas pidades kasulikuks.

Sekkumiskriteeriumide muutmisega, et lisada võimalus toetada piirkonnas mitmest majandussektorist koondatud töötajaid, võeti arvesse eelmise hindamise käigus riiklikelt ja piirkondlikelt ametiasutustelt saadud tagasisidet, mille kohaselt takistas kõrge künnis EGFi toetuse taotlemist. Seetõttu **käsitletakse** rohkem kui ühte äriühingut hõlmavaid **restruktureerimisi EGFi raames nüüd paindlikumalt**. Seda võimalust kasutati ühe valdkondliku juhtumi puhul, mis hõlmas kahe majandussektori (masinad ja seadmed ning paber) töötajaid.

Mis puutub **asjakohasusse**, siis seoses küsimusega, mil määral vastab EGF liikmesriikide *vajadustele*, kinnitavad käesoleva hindamise järeldused uuesti EGFi varasemate hindamiste järeldusi, mille kohaselt kõik sidusrühmad on üldiselt üksmeelel selles, et **EGF on piisavalt kohandatud asjaomaste sihtrühmade erivajaduste järgi**. ELi tasandil peetud vestlused osutavad ka sellele, et meetmepaketi kavandamine liikmesriigi tasandil on igal programmitöö perioodil paranenud, ja nende käigus märgiti, et **EGFi meetmete puhul on üha enam arvesse võetud sotsiaal-majanduslikku olukorda**. Seega tegeleti töötajate vajadustega põhjalikumalt, näiteks pakuti ümberõppe ajal lisatuge lapsehoiutoetuse ja hüvitistena (Hispaanias).

Nagu eelmistel programmitöö perioodidel, võimaldab EGFi määrus[34] teatavat **paindlikkust vahendite ümberjaotamiseks meetmete vahel rakendusperioodil tekkida võivate vajaduste alusel**, tingimusel et EGFi kogueelarvet ei ületata.

Kokkuvõttes näitab hindamine, et EGFi rahastamine oli ajavahemikul 2021–2024 **igati *asjakohane***. Tõendid näitavad ka, et laiendatud kohaldamisala ja muudetud sekkumiskriteeriumid on asjakohased, kajastavad paremini majanduslikku tegelikkust ja muudavad EGFi kättesaadavamaks.

Mis puutub *tulevastesse vajadustesse*, siis vaadates põhisuundumuste andmeid,[35] mis on seotud inimeste töö- ja õppimisviisi, topeltülemineku – digi- ja rohepöörde – probleemide, tehisintellekti mõju ning ELi elanikkonna vähenemise ja vananemise ning geopoliitilise keskkonnaga, näivad andmed viitavat tungivale vajadusele uute oskuste järele. Investeerimine töötajate, eelkõige haavatavate töötajate ümber- ja täiendusõppesse, näiteks tootmissektoris või autotööstuses, võib toetada nende sektorite ümberkujundamisprotsessi või mõnel juhul ära hoida töökohakaotuse tulevikus. Kui restruktureerimist ei ole võimalik vältida, oleksid töötajatel, kes on juba ümberõppe läbinud, paremad võimalused uut tööd leida ja töötuks jäämist vältida.

Saadud kogemused

Sidusrühmadega peetud konsultatsioonid osutavad mitmele olulisele õpetlikule kogemusele, mis on saadud nii liikmesriikide kui ka ELi tasandil ning mis parandasid EGFi tulemuslikkust, tõhusust ja asjakohasust.

Liikmesriikide tasandil on saadud mitmeid olulisi õpetlikke kogemusi.

- Nende liikmesriikide puhul, kellel on EGFi juhtumitega varasemaid kogemusi, võib *taotlusprotsess kiiremaks muutuda*, mille tagab täielikumate taotluste koostamine tänu taotlusprotsessi käigus saadud kogemustele, mis toob kaasa mastaabisäästu. Mõne liikmesriigi jaoks on menetluse pikkus siiski endiselt takistav tegur.
- EGFi abi kasutamine soodustab restruktureerimisabi andmise üldise mehhanismi väljatöötamist liikmesriikides, kus on kollektiivsete koondamistega vähe kogemusi.

[34] Vt määruse (EL) nr 2021/691 artikli 17 lõige 5.
[35] ESPAS, „Global Trends to 2040. Choosing Europe's Future"

- Riiklike menetluste *varajane alustamine*, et tagada varajane sekkumine.
- Tööturumeetmete *kavandamine* nii, et need hõlmaksid toetusesaajate vajadustel põhinevat kohandatud toetust.
- *Füüsilise läheduse ja hõlpsasti kättesaadava toetuse* tähtsus toetusesaajatele. Paljudel juhtudel on EGFi toetusel olnud positiivne mõju aktiivsete tööturumeetmete haldamisele riiklikul tasandil ja nende aluseks olevatele partnerlustele.
- *Vajadus parandada teavitustegevust*. Seda on võimalik saavutada, selgitades, milliseid meetmeid ja tegevusi saab EGFist toetada ning kuidas seda tehakse, kasutades selleks teavitusmeetmeid, mis on kohandatud peale liikmesriigis EGFi rakendamisega seotud ettevõtjate ka eri sidusrühmadele (toetusesaajad, ettevõtjad ja koolitajad). Liikmesriigid peaksid aktiivselt EGFi kohta teavet jagama ja sellealast teadlikkust suurendama, eriti toetusesaajate seas, sest seda ei tehta kõigis ELi riikides süstemaatiliselt ega samal määral.

Ka ELi tasandil on saadud mitmeid olulisi õpetlikke kogemusi.

- *Kohaldamisala laiendamine*, et see hõlmaks koondamisi mis tahes ulatusliku restruktureerimise korral, olenemata selle põhjusest, on muutnud EGFi kättesaadavamaks.
- EGFi *kiirem ja lihtsam rakendamine* tänu taotlusprotsessile, mille puhul nõutakse vähem tõendeid ja mille tähtajad on lühemad, on muutnud EGFi kättesaadavamaks. Menetlust peetakse siiski endiselt liiga pikaks ja keeruliseks. Otsustusprotsessi veelgi kiiremaks muutmine parandaks EGFi kättesaadavust ja kasutamist.

Uued aruandlusnõuded parandavad *fondi tulemuslikkuse* jälgimist. EGFi tulemuslikkuse hindamist ja jälgimist oleks võimalik veelgi parandada, kui liikmesriigid töötaksid välja juhtumipõhised eesmärgid. Mõned liikmesriigid on siiski arvamusel, et jälgimis- ja aruandlusnõuded on juba praegu liiga koormavad.

Komisjoni ettepanek muuta 2021.–2027. aasta EGFi määrust

Komisjon esitas 1. aprillil 2025 ettepaneku muuta EGFi määrust[36]. Komisjon teeb ettepaneku laiendada määruse kohaldamisala nii, et see hõlmaks ka töötajaid, keda ohustab peatne koondamine restruktureeritavates ettevõtetes. EGF toetaks töötajaid selliste oskuste omandamisel, mida on vaja, et aidata neil asuda täitma teistsuguseid tööülesandeid või vahetada töökohta. Toetuse kiire kaasamisega enne kollektiivseid koondamisi ja töökohakaotusi hoiab EGF ära suuremad häired ja tagab sujuvamad töökohavahetused. Ettevõtjad peavad kaasrahastama osa töötajatele pakutavast abist.

Kuigi hindamise algne ulatus seda ei hõlmanud, võib piiratud tulemuste põhjal teha mõned hinnangusse lisatavad järeldused määruse muutmise ettepaneku tarvis. Komisjon teeb käesoleva hindamise tulemuste põhjal ettepaneku **ühtlustada ja kiirendada** EGFi toetuse rakendamise **menetlusi**, tagades, et see on kiiresti kättesaadav seal, kus seda kõige rohkem vajatakse.

Kehtivate eeskirjade kohaselt peavad Euroopa Parlament ja nõukogu iga EGFi toetusetaotluse läbi vaatama ja heaks kiitma. Ettepaneku kohaselt oleks neil selle asemel võimalus kiita EGFi eelarve heaks üks kord aastas ja komisjon eraldaks liikmesriikidele nende taotluste alusel rahalisi vahendeid.

[36] COM(2025) 140

Lisaks kiiremale rakendamismenetlusele ELi tasandil teeb komisjon ettepaneku lühendada abitaotluste menetlemise tähtaegu nii liikmesriikide kui ka komisjoni puhul. See lühendaks juhtumi heakskiitmise kogukestust 21 nädalalt 11 nädalale, käsitledes seega hindamise järelduste seda aspekti.

Arutelud selle ettepaneku üle on Euroopa Parlamendis ja nõukogus käimas.